

METİN TÜRLERİ

Yaşanmış ya da yaşanabilir olayların, kahramanları çerçevesinde yer ve zaman belirtilerek kısaca anlatıldığı yazılara **öykü (hikâye)** denir.

Her öyküde bulunması gereken unsurlar vardır. Bunlara **hikâye unsurları** denir.

ÖRNEK

Beyaz Bıyıklar

Öğle yemeğinde ıspanak vardı.

– Amma da iş, dedi büyük kardeş. Ispanak hiç yoğurtsuz yenir mi?

– Öyle ya anne, dedi ortanca kardeş. Ispanak yoğurtsuz yenmez.

Küçük kardeşleri Orhan hiçbir şey demedi. Oysaki o hepsinden çok severdi yoğurdu.

– Dediğiniz gibi olsun, dedi anneleri. Fakat yoğurt almaya kim gidecek?

Bu işi her vakit Orhan görürdü. Ona "Tas tas yoğurt, kulaklarını doğrult!" demeleri de bundandı. O şimdi de gitmeye hazırdı ama kardeşleri buna ne diyecek? Öyle ya, her gidişinde istemeden de olsa yoğurttan tadardı yolda.

– Orhan gitsin, dedi kardeşleri. Belki artık yapmaz.

– Söz veriyorum, dedi Orhan. Yerinden sıçradı; paralar cebinde, tabak elinde soluğu yoğurtçuda aldı.

Dönerken dayanamadı. Köşeye geldiği vakit bir o yana baktı, bir bu yana; sonra tabağı dudaklarına götürdü, tattı.

Odaya girdiği zaman kardeşleri ona bakıp gülmeye başladılar.

– Neye gülüyorsunuz, dedi Orhan. Ben artık eski Orhan değilim.

– Tabi değilsin, dedi büyük kardeş. Çok başkasın şimdi. Bak. beyaz bıyıkların var!

Necatı ZEKERİYA

Hikâyeler

Bir kişinin başından geçen olayların anlatıldığı yazılara **anı** denir.

Anılarda olay, kişi, yer ve zaman vardır.

ÖRNEK

Yürüyen Köşk

Atatürk bir gün Yalova'daki çiftliğine gider. Çiftlikteki köşkün hemen yanındaki çınar ağacının dallarını kesmeye çalışan bir bahçıvan ile karşılaşır. Bahçıvanı yanına çağırarak ağacın dallarını neden kestiğini sorar. Bahçıvan:

– Ağacın dalları uzayıp binanın duvarlarına dayandı efendim. Eğer ağacın dallarını kesmezsek köşkün duvarlarına zarar verecek, der.

Aldığı cevaptan tatmin olmayan Atatürk, düşünülmesi bile imkânsız olan şu emri verir:

– Ağaç kesilmeyecek, bina kaydırılacak!

Bunun üzerine köşkün kaydırılması işlemleri İstanbul belediyesinin başmühendisine verilir.

Başmühendis Yalova'ya gelerek çalışmalara başlar. Önce köşkün etrafındaki toprak kazılır.

İstanbul'dan getirilen tren rayları, parça parça binanın altına yerleştirilir. Ve sonunda köşk rayların üzerine oturtulur.

Artık köşkün raylar üzerinde kaydırılarak ağaçtan uzaklaştırılması aşamasına gelmiştir. Güzel ve sıcak bir yaz akşamında köşk, Atatürk ile kardeşi Makbule ve Atatürk'ün birkaç arkadaşının gözleri önünde dört metre ileriye kaydırılır. Böylece çınar ağacı da kesilmekten kurtulur.

Günümüzde müze olarak kullanılan "Yürüyen Köşk" ziyaretçilerini beklemektedir.

Nelka İNANÇ

Yürüyen Köşk

(Düzenlenmiştir.)

Duygu, düşünce ve hayallerin birbiriyle uyumlu sözcüklerle anlatılmasına **şiiir** denir.

Şiirin herbir satırına **dize (mısra)** adı verilir.

Şiir yazan kişilere **şair (ozan)** denir.

ÖRNEK

SAĞLIK

Terlediğin zamanlar
İçme sakın soğuk su,
Sağlıklı yaşamının
Önemli kuralı bu.

Açık yerde satılan
Yiyeceklerden alma,
Zamanında yat ve kalk
Sakın uykusuz kalma

Havasız, pis yerlere
Uzak dur, hiç sokulma.
Hastalık taşıyıcı
Hayvanlara dokunma

Hep tertemiz olmalı
Saçlarımız, derimiz.
Fırçalanmazsa çürür
Bembeyaz dişlerimiz.

İsmail MALATYA

Şiir kaç dizeden oluşmuştur?

Şiiri yazan şairin adı nedir?

Şair hangi hayvanlara dokunmamamızı istiyor?

Şaire göre saçlarımız ve derimiz nasıl olmalıdır?

Şiire göre sağlıklı olmanın kuralları nelerdir?

ŞİİRDE KONU

Şiirde anlatılanlar, şiirin konusudur. Şiirin konusunu bulmak için;

Bu şiirde ne anlatılıyor?

Şair nelerden söz ediyor? sorularını sorarız.

Bu sorulara verdiğimiz yanıt şiirin konusudur.

Bütün çocuklar tutmak ister.
Gökkuşağının renklerini.
Gökkuşağını yay gibi gerer,
Fırlatır renklerini.

Bahri DENİZ

Konu:Gökkuşağı

ŞİİRDE ANA DUYGU

Okuduğumuz şiirler bizde sevinç, coşku, özlem, heyecan gibi duygular uyandırır.

Şiirin bizde uyandırdığı en belirgin duygu, şiirin ana duygusudur.

Sınıfta en güzel yer
Senin köşen, Atatürk.
Kalbimde en güzel yer
Senin yerin Atatürk.

Melahat UĞURKAN

Şiirin ana duygusu, Atatürk'e duyulan sevgidir.